

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри
менеджменту та адміністрування Національного університету

«Чернігівська політехніка»

Олійченка Ігоря Михайловича

на дисертаційну роботу Мужиченка Євгена Олександровича на тему:

«Механізми державного регулювання розвитку

житлово-комунального господарства в умовах цифровізації»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальність дисертаційної роботи зумовлена сучасними тенденціями цифровізації державного управління та необхідністю підвищення ефективності функціонування житлово-комунального господарства (далі – ЖКГ) в умовах трансформації соціально-економічних процесів. Традиційні механізми державного регулювання ЖКГ, станом на тепер, мають обмежену результативність, що обумовлює потребу у впровадженні нових цифрових підходів та інструментів управління галуззю. Особливої важливості набуває інтеграція цифрових рішень у систему державного регулювання, зокрема впровадження цифрового моніторингу, електронних платформ взаємодії, цифрового тарифоутворення та сучасних механізмів контролю використання бюджетних ресурсів.

Практична значущість дослідження полягає у тому, що застосування цифрових технологій сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, оперативності прийняття рішень, ефективній координації між органами державної влади, місцевим самоврядуванням та підприємствами ЖКГ. Використання цифрових інструментів у сфері ЖКГ сприятиме зменшенню управлінських та фінансових ризиків, підвищенню рівня довіри населення до

системи управління житлово-комунальною сферою та забезпеченню узгодження стратегічних цілей розвитку галузі з напрямками регіонального соціально-економічного розвитку. Усе це підтверджує актуальність теми дослідження та її важливе теоретичне і практичне значення.

Вищезазначене зумовлює наукову і прикладну значущість дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича на тему: «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації», спрямовану на розвиток теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в межах плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (№ 01200105292); «Публічне управління та децентралізація влади» (№ 01200101815); «Європейський досвід 21 інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (№ 0120U104277).

Особистий внесок автора у виконанні зазначеної теми полягає у проведенні наукових досліджень в частині визначення рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Варто зазначити, що окремі теоретичні та науково-методичні положення дисертаційної роботи було впроваджено в навчальний процес Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні дисциплін: «Децентралізація влади в Україні», «Громадянське суспільство та сучасна демократія», «Публічна політика та публічна дипломатія», «Теорія та практика функціонування публічного управління та адміністрування» в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 281 «Публічне управління та адміністрування» та «Міжнародні комунікації та дипломатія» в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Основні результати дисертаційного дослідження, сформульовані здобувачем, а також висновки й практичні рекомендації є належним чином обґрунтованими та достовірними. Достовірність отриманих результатів підтверджується ґрунтовним аналізом наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених з питань державного регулювання житлово-комунального господарства, цифровізації управлінських процесів та впровадження цифрових технологій у систему публічного управління. У роботі використано статистичні та аналітичні дані, що дозволило комплексно оцінити стан і перспективи цифрової трансформації сфери ЖКГ.

У процесі дослідження автором застосовано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системний та комплексний підходи, методи аналізу й синтезу, абстрагування та узагальнення, порівняльного, статистичного й логічного аналізу. Використання зазначених методів дало змогу забезпечити належний рівень обґрунтованості теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ЖКГ на основі цифрових рішень. Це свідчить про достатній рівень достовірності результатів дослідження, їх наукову цінність та практичну значущість.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність установленим вимогам щодо оформлення

Структура і зміст дисертаційної роботи відповідають вимогам до оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, визначеним чинними нормативними документами Міністерства освіти і науки України. Дисертація містить усі обов'язкові структурні елементи та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 203 сторінки комп'ютерного тексту. У роботі наведено 22 таблиці, 8 рисунків і 17 додатків. Список використаних джерел налічує 266 найменувань.

Текст дисертаційної роботи викладено логічно, послідовно та грамотною науковою мовою. Стиль викладення матеріалу відповідає вимогам до наукових досліджень, структура роботи забезпечує цілісне сприйняття теоретичних положень, аналітичних результатів і практичних рекомендацій. Використаний понятійно-категоріальний апарат відповідає сучасному рівню розвитку науки у сфері публічного управління та адміністрування, державного регулювання й цифровізації житлово-комунального господарства.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства (с. 27-40). Автором розкрито сутність, роль та особливості ЖКГ як об'єкта державного регулювання, охарактеризовано його організаційно-економічну структуру та значення для забезпечення соціально-економічної стійкості держави. Значну увагу приділено аналізу наукових підходів до трактування механізмів державного регулювання у сфері ЖКГ та дослідженню еволюції наукової думки щодо розвитку галузі. У роботі обґрунтовано необхідність модернізації традиційних механізмів управління в умовах цифровізації та розвинено підходи до класифікації механізмів державного регулювання шляхом виокремлення інноваційно-цифрового механізму. Окрему

увагу приділено цифровізації як сучасному чиннику трансформації системи державного управління та житлово-комунального господарства (с. 40-60).

У другому розділі здійснено комплексну оцінку сучасного стану та практики державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства України в умовах цифровізації (с. 73-90). Автором проведено аналіз тенденцій розвитку галузі, зокрема досліджено показники функціонування житлово-комунального господарства, стан житлової та комунальної інфраструктури, а також вплив воєнних дій на функціонування сфери ЖКГ. Важливе місце у дослідженні займає аналіз чинних механізмів державного регулювання та оцінка рівня впровадження цифрових технологій у систему управління та надання житлово-комунальних послуг. У межах розділу використано методи економіко-статистичного, порівняльного та SWOT-аналізу, що дозволило визначити ключові проблеми, ризики та перспективи цифрової трансформації галузі (с. 90-103). Автором обґрунтовано необхідність посилення цифрового моніторингу, автоматизації управлінських процесів та розвитку електронних платформ взаємодії між органами влади, підприємствами ЖКГ і споживачами послуг.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації (с. 119-129). Автором розроблено концептуальну модель державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій, яка ґрунтується на принципах багаторівневої взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування та підприємствами галузі. У роботі удосконалено організаційно-економічні та інституційні механізми державного регулювання шляхом інтеграції цифрових інструментів управління, моніторингу й контролю. Практичну цінність мають запропоновані рекомендації щодо впровадження цифрових платформ, аналітичних систем, цифрового тарифоутворення та механізмів контролю використання бюджетних ресурсів у сфері ЖКГ. Окремо обґрунтовано доцільність формування централізованого інформаційного середовища, що сприятиме підвищенню ефективності

управління галуззю, прозорості прийняття управлінських рішень та покращенню якості житлово-комунальних послуг (с. 129-137).

Отримані результати дослідження мають вагоме теоретичне та практичне значення, характеризуються науковою новизною й можуть бути використані у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств житлово-комунального господарства та у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Наукова новизна одержаних результатів

Результати, отримані у дисертаційній роботі Мужиченка Євгена Олександровича, свідчать про системний характер проведеного дослідження та наявність наукової новизни, що полягає у поглибленні теоретичних положень і розвитку методичних підходів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Науковою новизною роботи є розробка концептуальної моделі державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій, яка на відміну від існуючих, передбачає застосування комплексного інституційного підходу до формування системи управління ЖКГ на основі реалізації цифрових рішень, що побудовано на принципах багаторівневої взаємодії між рівнями та формування нормативно-координаційного, інституційно-регуляторного та інноваційно-цифрового взаємозв'язку, сутнісно модель обґрунтовує необхідність переходу від традиційної системи управління галуззю до цифрово-орієнтованої моделі регулювання.

Науковими результатами є удосконалення підходів щодо формування механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на системній інтеграції цифрових рішень, моніторингу та контролю; підходів до розробки методології оцінювання ефективності державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що полягає у використанні цифрових індикаторів результативності та дозволяє комплексно враховувати соціальні, економічні й

управлінські ефекти цифровізації галузі; положення щодо посилення ефективності організаційно-економічних та інституційних механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації, що, на відміну від існуючих підходів, ґрунтуються на інтеграції цифрових інструментів управління та механізмів міжрівневої координації.

Також дістали подальшого наукового розвитку: підходи до розширення системи класифікації механізмів державного регулювання ЖКГ, враховуючи інноваційно-цифровий механізм, що дозволить забезпечити комплексну координацію розвитку галузі на всіх рівнях регулювання; розроблення та впровадження дорожньої карти розвитку житлово-комунального господарства на основі впровадження цифрових технологій, що дозволяє поетапно модернізувати систему державного регулювання галуззю та враховує інституційні, інноваційні та соціально-економічні виклики; підходи до використання електронних та аналітичних платформ у процесах державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що передбачають створення централізованих та регіональних інформаційних екосередовища, де особлива увага приділяється контролю якості даних, захисту конфіденційної інформації та формуванню дієвого комунікаційного каналу між усіма рівнями регулювання та споживачами.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що результати дисертаційного дослідження характеризуються достатнім рівнем наукової новизни, внутрішньою логічною узгодженістю та відповідністю поставленій меті й завданням, а отримані теоретичні положення можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень у сфері розвитку житлово-комунального господарства.

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Практичне значення наукових результатів дисертаційного дослідження полягає в можливості їх безпосереднього використання у практичній діяльності суб'єктів господарювання аграрного сектору України. Окремі положення, висновки та рекомендації дослідження були впроваджені в практичну діяльність органів публічної влади, зокрема: Управлінням житлово-комунального

господарства Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації для використання результатів дисертаційного дослідження при удосконаленні механізму функціонування та регулювання житлово-комунального господарства, зокрема в частині розвитку фінансово-економічних, тарифних, організаційних та цифрових механізмів управління галуззю (довідка № 107-39-350 від 31.03.2026).

Основні положення та рекомендації дисертації впроваджено у діяльність Комунальним підприємством «Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Святошинського району м. Києва» для використання результатів дисертаційного дослідження під час впровадження цифрових рішень в різноманітних програмних комплексах підприємства (довідка № 107/56-789 від 26.03.2026).

Результати запровадженні у роботу Асоціації об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Святошинського району міста Києва для використання результатів дисертаційного дослідження під час застосування комплексного інституційного підходу до формування системи управління ЖКГ на основі реалізації цифрових рішень, що побудовано на принципах багаторівневої взаємодії між рівнями та формування нормативно-координаційного, інституційно-регуляторного та інноваційно-цифрового взаємозв'язку перед традиційною системою управління галуззю (довідка № 300326-2 від 30.03.2026).

Крім того, Товариством з обмеженою відповідальністю «Житлово-експлуатаційна компанія ПОБУТ-ДОБРОБУД» використано результати для використання результатів дисертаційного дослідження при розробленні та реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення оперативного реагування товариством на надзвичайні ситуації, підвищення якості послуг і забезпечення інтеграції системи ЖКГ у міське та державне цифрове середовище (довідка № 195/26 від 27.03.2026).

Одержані результати впроваджено в навчальний процес Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні дисциплін: «Децентралізація влади в Україні», «Громадянське суспільство та сучасна

демократія», «Публічна політика та публічна дипломатія», «Теорія та практика функціонування публічного управління та адміністрування» (довідка № 202/08-540 від 30.03.2026).

Повнота опублікованих результатів дисертації

Наукові результати, отримані у дисертаційному дослідженні Мужиченка Євгена Олександровича, пройшли належну наукову апробацію, що підтверджується їх систематичним представленням на вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях, а також оприлюдненням у періодичних наукових виданнях.

Здобувачем оприлюднено 8 наукових праць, що повністю розкривають зміст основних положень та висновків дисертації. Зокрема, серед них:

- 1 стаття в наукових виданнях за напрямом, з якого підготовлено дисертацію, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus;
- 4 статті у наукових фахових виданнях України, у яких висвітлено ключові результати теоретико-методичного і емпіричного аналізу житлово-комунального господарства;
- 3 публікацій за матеріалами міжнародних науково-практичних конференцій, у яких обговорювалися основні теоретичні положення та практичні аспекти дослідження.

Рівень публікаційної активності Мужиченка Євгена Олександровича повністю відповідає вимогам, установленим для апробації результатів дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Опубліковані результати дозволяють оцінити наукову новизну, теоретичну обґрунтованість і практичну значущість отриманих висновків.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів фактів порушення академічної доброчесності не встановлено. Дисертаційна робота Мужиченка Є. О. повністю відповідає Порядку присудження ступеня доктора

філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), щодо вимог доброчесності.

За результатами рецензування роботи факти плагіату, самоплагіату, фальсифікації і фабрикації не виявлено, відображені результати отримані особисто, у всіх інших випадках наводяться посилання на співавторів наукових публікацій та відповідні джерела, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Віддаючи належне науковій та практичній цінності дисертаційної роботи Мужиченка Є. О., доцільно звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер та можуть бути предметом обговорення під час захисту, а саме:

1. У першому розділі дисертаційної роботи ґрунтовно досліджено теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства. Водночас, на нашу думку, доцільним було б розкрити приклади зарубіжного досвіду цифровізації системи державного регулювання ЖКГ та можливості його адаптації до сучасних умов України.

2. У роботі автором значну увагу приділено цифровізації як сучасному чиннику трансформації системи державного управління та житлово-комунального господарства (пункт 1.2). Разом з тим, потребує подальшого уточнення питання щодо критеріїв оцінювання рівня цифрової зрілості підприємств ЖКГ та органів публічного управління у сфері житлово-комунального господарства.

3. У другому розділі дисертації проведено комплексний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку житлово-комунального господарства України. Проте, результати аналітичного дослідження могли б бути посилені шляхом

більш широкого використання порівняльного аналізу із практикою цифрової трансформації сфери ЖКГ у країнах Європейського Союзу.

4. Автором обґрунтовано необхідність впровадження цифрових платформ, систем моніторингу та електронного управління у сфері ЖКГ (пункт 2.3). Водночас у роботі недостатньо уваги приділено оцінці можливих ризиків кібербезпеки та захисту персональних даних у процесі функціонування цифрових систем управління житлово-комунальним господарством.

5. У третьому розділі дисертаційної роботи запропоновано концептуальну модель державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій та практичні рекомендації щодо впровадження цифрових інструментів управління. Разом з тим, окремі положення щодо механізмів практичної реалізації запропонованих заходів, а також джерел їх фінансового забезпечення потребують подальшої конкретизації.

Однак зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, мають переважно дискусійний характер та визначають перспективи подальших наукових досліджень автора.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Мужиченка Євгена Олександровича на тему: «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації» є цілісною, самостійною, достатньо апробованою, завершеною кваліфікаційною науковою роботою, яку виконано на високому науковому рівні та відповідає принципам академічної доброчесності.

Дисертаційна робота спрямована на вирішення важливого наукового завдання концептуалізації теоретико-методологічних підходів та напрацювання науково-практичних рекомендацій щодо поглиблення теоретико-методичних засад розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом

Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження» (зі змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Мужиченко Євген Олександрович, автор роботи «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації», заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

д.держ.упр., професор,
професор кафедри менеджменту
та адміністрування Національного
університету «Чернігівська політехніка»

Олійченко І. М.